

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Linda Mariana, Sive De B. Virgine Lindensi

Clagius, Thomas

Coloniae Vbiorvm, 1659

X. Sacellum intra anni spatium reaedificatum, atque eximio splendori restitutum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11544

superstite Tiliâ, quod jam alio loco adverrimus, Deiparam instat semper florentis ac vigentis virentisque Tiliæ, & frondibus, & floribus, & umbrâ, & omnibus erga mortales benignitatis, beneficentia, patrociniique officiis certaturam: eò fortasse magis, quò iterum Linda Mariana, à seculi istius potestate exempta, illiusque concupiscentiis minus jam obnoxia, Dominæ ac Patronæ luæ cælestis, intaminatam ac perpetuam imitari deinceps videretur posse Virginitatem.

CAPUT X.

Sacellum intra anni spatium reedificatum, atque eximio splendori restitutum.

Quo tempore repurgandæ in fundo Lindensî A-reæ intendebat Sadorcius, eodem cum ille quoque, tum ipsemet Rudnicus Episcopus materiem futuro operi fabricæque strenuè apparabat. Neque apparabat solùm, sed et jam, cum per hibernas nives, carpentaria, ut vocant, via non leviter jam strata, trahis sive chamulcis commodam, ultro citroque commeandi occasionem jam dedisset, undique curabat deportari. Ac ligna quidem è vicinioribus Resselio silvis, uti & saxa ex agris vecta sunt; at laterculi coctiles, uti & calx, & ferrumen cæmentorum, non tantùm Resselio, verùm & vicinis ex oppidis, potissimum verò Bistenio, Bisburgo, Seeburgo, atq; Heilsbergâ deportari oportuit; ut & hæc oppida, unde de restaurato Lindensî sacrario gloriari jure possint, ab undè habeant. Quæ hieme perfecta cum essent, appetente primùm vere, ut fabri cæmentarii murum quam

quàm citissimè educerent, Sadorscius omnes curas cogitationesque intendit. Et tanta fuit, cum illius vigilantia, tum alacritas contentioque structorum, non pactam magis mercedem, quàm Dei & Deiparæ gloriam, ob oculos sibi positam assiduè habentium; ut anno vixdum circumactis & parietes, & tectum, imbricibus solidè excoctis munitum, tantò majore omnium gaudio, quantò minòre præconceptâ spe, constiterint. Et tectum quidem, non, ut ante excidionem fertur fuisse, cum compluvio, sed (quandoquidem Tilia quæ Tecti vicem ex parte suppleret, nulla jam erat) integrum, & quidem pectinatum, sive displuviatum, cum fuggrundiis austrum & boream, versùs porrectis, statui oportuit; gemino Orientem occidentemque versùs culmine seu preromate, non ad firmitatem solum, verùm & ad elegantiam pulcherrimè fastigiato. Cui egregiâ structorum operâ atque dexteritate, ad instar cælaturæ cujusdam variis discriminato projecturis, ne quid elegantia decorisque deesset; aut potius ne eorum, qui in vindicanda restaurandaque; Linda Mariana plurimum adjuvisent, memoria subito intercideret, adhibitâ pictorum operâ Sadorscius providit. Ac medium quidem locum dedit serenissimorum Poloniæ Regum insignibus, quia eorum maximè operâ, autoritate, atque studio Linda vindicata est: tum deinde dextrum serenissimorum Prussiæ Ducum, uti & sinistrum illustrissimi Episcopi Rudnicii signis; quia, ut istius summâ contentione atque impendiis, ita illorum æquitate juxta ac autoritate est restaurata, & contra malignorum insultus æternùm stabilita. Ad eandem sacellæ

cræ Ædis elegantiam, vel potius ad excitandam populi adventantis pietatem, adjecit Sadorscius epigrammata ipsis suggrundiis Latinâ Germanicâque linguâ proximè inscripta, commodissimeque ex sacris literis sumpta. Septentionem & Occidentem versus inscriptus est locus ex 2. Paralipomen. libris (a) *Oculi mei erunt aperti, & aures meæ erectæ ad orationem eius, qui in loco isto oraverit. Elegi enim, & sanctificavi locum istum, ut sit nomen meum ibi in sempiternum, & permaneant oculi mei & cor meum, ibi cunctis diebus.* Ad Austrum, occupat locum versus ex eodem libro (b) *aperi oculos tuos, super domum istam diebus ac noctibus: super locum, super quo pollicitus es, ut invocaretur nomen tuum.* Denique ad Orientem ex alio ejusdem libri loco (c) *Audi vi orationem tuam, & elegi locum istum mihi in domum sacrificii.* Cæterum ut illa, quæ olim à Tilia, sacellum tectumque sacelli egressa, adeoque Te&ti vicem obeunte, sive majestas, sive elegantia, non magnopere desiderari apud Lindensem Ædem posset, variis tecto ornamentis additis compensavit Sadorscius. Nam & in supremo pinnaculi vertice Occidentem versus spectante, quasi coronidis loci Angeli statuam affabrè cælatam, Christi que de Cæce pendentis effigiem manu utrâque præferentis, non sine raro & gratissimo intuentium spectaculo posuit: & in Orientali pinnaculo, Turriculam pro ære campano, è muro lateritio eduxit, tecto que hexagonâ figurâ in apicem desinente eandem coronavit: & ad extremum alterâ itidem turriculâ quadra-

(a) cap. 7. 15. (b) 2. Paral. cap. 6. 20. (c) cap. 7. 12.

to tecto, pyramidis instar, in altum assurgente, machinæque ad horas indicandas suo tempore construendæ ului futurâ, medium sacelli tectum exornavit.

Jam verò intra sacellum ipsum, majore etjam cultu atque elegantia Sadorscius ornare pleraque aggressus; lacunar quidem è ligno & asseribus poluit, sed nequaquam rudi operâ. Nam & asseres infra tigna atque trabes, non modò runcinâ examussim politi artèssimeque sibi commissi, verùm & intertinguis, areolarum in morem variè distinctis, & rosis nitidissimè sculptis auroque litis, ad areolarumque extima ubique decenter interfertis, tabulatum aspectu gratissimum reddunt; & ipsæ tabulati areolæ (quæ sculptis itidem, auroque vel argento perlitis fertis undique clausæ, varias Christi passi, Deiparæque imagines, coloribus accuratè expressas includunt) pietatem ac religionem, amænitati mixtam referunt; ut inuentibus jure liceat illud S. Paulini in VI. Natali usurpare.

Ecce vides, quantus splendor, velut Æde renatâ

Rideat, in sculptum camerâ crispante lacunar!

Quibus S. Paulini versibus, qua amœbæum respondet carmen, majori Ædis nostræ Aræ inscriptum:

Vernascit Tilia decus immortale renata.

Porrò Ara major, quæ sola initio posita erat, pro illius temporis usu, etjam vulgarem artis censum supergressa, principe loco magnæ DEI Matris effigiem, ad modum Romanæ (quam à sancto Luca pictam, vulgo *maiorem* appellant)

consis-

continebat expressam; cujus tamen loco, quia loco
 religionisque dignitati, non satis ex æquo videbatur
 respondere, Patres Societatis, simulatque Lindam
 Marianæ curam susceperunt, aliam (quæ hodieque
 magna cum Majestate & populi veneratione, Aram
 Ædemque exornat) curarunt, manu Bartholomæi
 Pens pictoris Belgæ; qui captâ à Sueco Elbingâ, Vilnæ
 nam usque commigrârat, præclarè effictam. Ad latera
 ejusdem Aræ, super ipsas, quibus Ara claudi Solei
 valvas curavit idem Sadorscius, hinc quidem S. Ste-
 phanum Protomartyrem, inde verò S. Ignarium So-
 cietatis Jesu Fundatorem pingi; utrumque Patro-
 num singularem suum: nam & illius nomine, ab ipso
 sacro lavacro, initiatus erat; & hujus Societati Lin-
 dam, quemadmodum suo tempore evenit, jam tum
 (quò videlicet uberiores in peregrinorum aliorum-
 que omnium Lindam frequentantium provenirent
 fructus) animo destinârat. Verùm dum Aram, alia-
 que sacelli ornamenta, quæ percensere operosum e-
 set, Sadorscius, pro sua pietate industriaque matronæ
 majore etiam curâ, cætera, quæ ad sacram divini
 sacrificii in Ara faciendi supellectilem attrinebant, per-
 curabat: quæ quidem, sive calices, sive sacram vasa
 spectes, plerarumque Ecclesiarum aliarum, quæ divi-
 tissimè antè in Prussia, alibi que viguerunt, supelle-
 ctilem abundè superabant.

Et si verò tum ea, quæ diximus, tum multa in super-
 alia; ad instauracionem sacelli, domusque in usus sa-
 cerdotum ipsi sacello adjunctæ necessaria, per se ipse
 met Sadorscius agebat; plurimum tamen etiam alio-
 rum, præsertim Resselensium civium consilio & o-
 perâ

perâ adjurus est. Quos inter strenuam cum omni familia sua navavit operam Joannes Ageison; qui non modò nomina ac rationes omnes in adversaria referebat, ideoque fabrûm aliarumque operarum præcipuam gerebat curam; verùm & suis quoque impendiis, quæ apud superstitem ejus viduam ipse vidi, non pauca in restaurandâ Lindæ utum faciebat. Erat Joannes patriâ Danus, literis & Philosophiæ quoque studiis, in quibus Artium Magister creatus erat, præclarè instructus: religione verò Catholicâ, quam cum literis apud Patres Societatis Jesu hauserat, majorem etiam cum laude, ad promovendam aliorum salutem incitatus. Proinde, in patriam Lutheranâ ubique hæresi laborantem redux, ductâ uxore & ad Ecclesiam Catholicam feliciter reductâ, literarium ludum, magna cum nominis fama, aperuit: juvenus enim non scholam modò verùm & mensam præcipua frequentavit; parentibus aut propinquis id enixè ab eo flagitantibus; eò quod illius commissos disciplinæ, non literis solum, verùm & moribus egregiè viderent omnes perpoliri. At ille, quemadmodum fixum animo apud se habebat, juvenibus, quos idoneos advertibat, Catholicæ fidem Ecclesiæ moresque sensim instillare, & ad divinæ ludum sapientiæ, quæ valebat industriâ, eosdem promoveret. Neque minimum constitit operæ precium. Non pauci adolescentum ad Ecclesiam reducti, aut ut mox reducerentur, ad scholas Societatis Jesu plerumque ab eo Brunsbergam directi, ad suam aliorumque salutem gnaviter formabantur. Non potuit tanta Joannis virtus ad extremum latere: incurrit in aliorum, & maxime

T

mè

mè ipsorum Prædicantium oculos: qui, cum per aliquas
 quasdam quasi rimas, tum maximè per libros (quos
 illi adolecentes Brunsbergæ atque alibi scriptos, quos
 aliis quoque contribulibus suis, Catholicæ lumen
 veritatis exhiberent, studio quàm exitu meliore, in
 patriam submittebant) illam veræ fidei lucem, à Jo-
 annis promicare ædibus tandem agnoverunt. Quo-
 circa lymphaticorum in morem, omnia Regni
 Regni tribunalia in Joannem ita armant, ut ille se-
 familiam suam, immani juxta ac subitæ tempeste
 subducere vix potuerit. Subduxit tamen, contem-
 feliciter tot inter pericula navi; ac Deo duce primò
 Brunsbergam, inde ad Rudnicium Episcopum Hele-
 bergam appulit: à quo humanissimè paternè que ac-
 ceptus, Kesselij demum (coëmptis Friderici Berentii,
 de quo aliàs diximus, ædibus) sedem fixit; vel eò non
 infelix, quòd instar Abrahamæ, *de domo & cognatione sua*
egressus, non modò in terra, ad quam Deo duce vene-
 rat, eidem Deo, qui illi in divina ad Catholicam Ec-
 clesiam vocatione apparuerat, Altare (dum ad Lindæ
 Marianæ instaurationem juvat) erexit (a) verùm &
 filium suum Gorgonium, *super unum* tot religiolo-
 rum in Ecclesia Catholica *montium*, tanquam alte-
 rum Isaac, in Societate Jesu obrulit: in quo, & per
 quem, divinam accepisse credendi sunt benedictio-
 nem, non ii duntaxat, qui sub tanto in Academia Vil-
 nensi, Theologiæ jurisque Canonici Professore at-
 que Doctore, literis sublimioribus ac omni pietate
 hætenus sunt imbuti, verùm & ii, qui per eosdem
 eorumque posteros, futuris imbuentur temporibus.

(a) Gen. 12. 7.

CAPIT